

עין משפט‏**ג**‏**נר מצוה**

צב א ב מיי פ"כ מהל'‏**אוסרי ביאה הלכ' יא:**‏**צב ג מיי שם הלכה ה:**‏

→

תוספות רי"ד

ת"ש חזקה לכהונה נשיאות כפים וחילוק גרנות ועדות. פ"י המורה אם באו עדים ואומרים שהוא כהן ונגזן שמכירים את אביו ואת אמו ועדות חזקה הוא בתמיה ה"ק עדות הבא מכת חזקה כחזקה. פ"י כההוא דאתא לקמיה דר"א אמר מוחזקי בזה שהוא כהן א"ל מה ראית א"ל שקרא ראשון בבה"כ א"ל בחזקת שהוא כהן או בחזקת שהוא גדול פ"י בחכמה כדאמרין בעלמא רב קרי בכהני ואפ"ג דלא הוה כהן א"ל שקרא אחריזי לוי פ"י דאי לא דכהן הוה אין לוי קורא אחריזי ואמרין בהניזקין אין שם כהן נתפירה החבילה כלומר איביד לוי את זכותו והעלהו ר"א לכהונה ע"פ: ההוא דאתא לקמיה דר"ל: א"ל מוחזקי בזה שהוא כהן א"ל מה ראית [א"ל] שקרא ראשון בבה"כ. א"ל ראית שחלק על הגורן א"ל ר"א ואם אין שם גורן בטלה הכהונה. פ"י המורה אם אין וזרעים במקום. (ארי"ו) תניא הרי שבא ואמר בני זה כהן הוא נאמן להאכילו בתרומה ואינו נאמן להשיאו אשה דברי רבי א"ל ר"ח אם אתה מאמינו להאכילו בתרומה האמיננו להשיאו אשה. ואם אינך מאמינו להשיאו אשה אל תאמיננהו להאכילו בתרומה. א"ל רבי אני מאמינו להאכילו בתרומה שכן בידו להאכילו ואינו מאמינו להשיאו אשה שכן אין בידו להשיאו אשה:

כה:

עדות הבאה מבח חזקה. פ"י שאנו יודעין שהוא כהן מחמת הקורא אחריזי שמוחזק לן שהוא לוי: **שְׁקָרָא** אחריזי לַפִּירוּשׁ ר"י הלוי שפירש בגיטין (נע: ושם) אם אין שם כהן נתפדה חבילה שיקרא ישראל גדול לפני לוי יש לפרש הכא שקרא אחריזי לוי קטן מישראל שקרא אחריזי: **שְׁקָרָא** לַפִּנּוּי כהן. פירוש פעם אחת: **הָרִי** **שאמר** בני

זה ובהן הוא. מדנקט בני זה וכהן הוא משמע שאינו ידוע לנו אם הוא בנו והוא צא להעיד שהוא בנו ושהוא כהן שאינו בן גרושה דאי ידוע לנו שהוא בנו הוה ליה למינקט בני זה כהן בלא וי"ו ותימה א"כ יהא נאמן לכולי עלמא לתרומה וליוחסין במגו דאי בעי אמר אינו בנו וי"ל דאע"ג הוּא כדלמרינן בהחולין (יבמות דף מז. ושם) לדברין כותי אתה ואין עדות לכותי ואין אדם נאמן לפסול את בנו ואע"ג דרבי קאמר בסמוך אני מאמינו להאכילו בתרומה שהרי נידו להאכילו בתרומה אלמא אע"ג דקריב הוּא לדבריו נאמן במגו התם ודאי מהימנינן ליה משום דלית ליה מגו אפי"ו ידעין שהוא בנו אצל האי מגו אי הוה ידעין שהוא בנו ליכא מגו: **נאמן** דִּהאבידו בתרומה. פירוש אע"ג דליכא אלא הוּא שהוא קריב דקסבר רבי אין מעלין מתרומה ליוחסין ואין נאמן להשיאו אשה פירוש להפטרף עם אחר להשיאו אשה כיון שהוא קריב והשתא אחי שפיר הא דלמר ר' חייא אם אתה מאמינו יחידי להאכילו בתרומה אע"פ שהוא קריב האמיננהו עם אחר להשיאו אשה אצל אין לפרש דאין נאמן יחידי להשיאו אשה דפשטא דאינו נאמן ובהא לא הוה אמר רבי חייא האמיננהו לישא דלא מישתמיט שום תנא למימר דעד אחד כשר ליוחסין ובהא נמי אין לפרש דנאמן עם אחר להאכילו בתרומה דאי הוה נריך שני עדים בתרומה א"כ הוה סבר דמעלין מתרומה ליוחסין ואם כן היכי מכשיר קריב כיון דאינו נאמן להשיאו אשה וא"ת כיון דסבירא ליה דאין מעלין מתרומה ליוחסין אם

האשה שנתארמלה פרק שני כתובות

לאו כולוה סלוק. רובן נשארו בצבל דכתיב כל הקהל כאחד ארבע רבוא (עורא ג): **ועדות.** אם בלו עדים שהוא כהן שמכירין את אביו ואת אמו: **ועדות חזקה היא.** בתמיה וכי עדות חזקה קרי ליה: **עדות הנאה מכה חזקה כחזקה.** העדות נקבל ונאכילו בתרומה כאילו ראינוהו אף לזאתה חזקה **שהו העיד: או בחזקם שהוא גדול.**

כדלמרינן בעלמא^א (גיטין דף דף נע:): רב קרי בכהני ואע"ג דלאו כהן הוה: **שְׁקָרָא אחריזי** לוי. ואי לאו כהן הוה אין לוי קורא אחריזי דלמרינן במסכת גיטין (שם) אם אין שם כהן נתפדה חבילה ומפרשין דאין לוי קורא במקום שאין כהן. ויש מפרשים נתפדה החבילה שבמקום שאין כהן אם רוצה ישראל לקרות לפני לוי קורא דוקא דאין שם כהן אצל היכא דליכא כהן לא נתפדה החבילה ולא יקרא ישראל גדול לפני לוי. והכא כהן אחר הוה התם הלכך אי לאו דהאי כהן הוה לא הוה לוי קרי אצמריה: **שְׁקָרָא** **לפניו כהן.** ואי לאו דהאי לוי הוה לא היה קורא שני אלא שלישי שנים כהנים היו קורין לפניו^ו והוא שלישי דהכי אמרינן במסכת גיטין [שם] אם אין שם לוי קורא כהן במקומו: **ללויה.** לתת לו מעשר ראשון: **ואם אין שם גורן.** אם אין שם זורעי תבואה במקומו: **וימנין.** פעם אחרת: **הדר.** ריש לקיש: **חזויה** **לרבי אלעזר בישום.** החזיר פניו ונסתכל דרבי אלעזר בעין רעה שהצין שמפי ר' יוחנן שמע לשון זה וכשאמר לשון זה לא אמרה בשם רבי יוחנן לפיכך לא קיבלה היינו: **להשיאו אשה.** שמא ממזר או נתין הוא: **שיש צידו להאכילו תרומה.** שהרי הוּא כהן והכל חולקין לו תרומה: והטבילוני

ואינו נאמן להשיאו אשה דברי רבי אמר לו ר' חייא אם אתה מאמינו להאכילו בתרומה תאמינו להשיאו ואם אי אתה מאמינו להשיאו אשה לא תאמינו לאכול בתרומה א"ל אני מאמינו להאכילו בתרומה שבידו להאכילו בתרומה ואינו מאמינו להשיאו אשה שאין בידו להשיאו אשה תסתיים ומדברי העלה בן ע"פ אביו לכהונה ר' חייא העלה אח ע"פ אחיו ללויה ורבי חייא מאי שנא בן דלא דקריב הוא אצל אביו אח נמי קריב הוא אצל אחיו במסיח

כן היכי מוקמינן בהגזל בתרא (ב"ק קד:): ההיא דרבי דלקמן במסיח לפי תומו ונאמן בתרומה דרבנן אצל בתרומה דאורייתא לא מהימן והא לרבי כיון דס"ל דאין מעלין מתרומה ליוחסין אם כן ס"ל דמעלין מתרומה דרבנן לתרומה דאורייתא כדמשמע לעיל דכל היכא דאכיל בתרומה דרבנן אכיל נמי בתרומה דאורייתא וי"ל דהאי דמזכירין למימר לעיל דמעלין מתרומה דרבנן לחלה דאורייתא או איפכא היינו משום דלא תקשי למ"ד אין מעלין מנשיאות כפים ליוחסין אצל רב אשי בהגזל אפשר דסבירא ליה כמ"ד מעלין ועוד נראה דלכולי עלמא צין למאן דאמר מעלין מתרומה ליוחסין צין למאן דאמר אין מעלין מעלין מתרומת דגן תירוש ויזהר של א"י ואפי"ו היא דרבנן לחלה דאורייתא כיון שבזמן המקדש הויא דאורייתא אצל תרומת פירות או תרומת חור"ל אין מעלין לכ"ע אפי"ו לתרומת דגן תירוש ויזהר של א"י דרבנן דדוקא בתרומת א"י או חלה דאורייתא בסוריא אמר מעלין מדרבנן לדאורייתא אצל לא בצבל וההיא דהגזל בתרא איירי בתרומת פירות או חולה לארץ וכן מתני' דלקמן דנאמנים להעיד בגודלן מה שראו בקוטנן ומוקי לה בתרומה דרבנן היינו בתרומת פירות או חולה לארץ ולמ"ד מעלין מתרומה ליוחסין אפי"ו מתרומת דגן תירוש ויזהר דא"י אפילו היא דרבנן מעלין דהא ר' יוסי ס"ל צפ"י יוצא דופן (מדה מז): תרומה בזמן הזה דרבנן ודוקא משום דקסבר חולקין תרומה לעצד בלא רבו הוּא דלית ליה דאין מעלין הא אי הוה סבר דאין חולקין הוה מודה דמעלין והא דלמר לעיל מעיקרא אכול בתרומה דרבנן א ולצטוף אכול בתרומה דאורייתא לא מכה שהיו אוכלין בגולה קדשי הגזול אוכלין בתרומה דאורייתא אלא משום שהיו נושאים כפים בגולה שמעלין מנשיאות כפים לתרומה דאורייתא אע"ג דהרי אתם בחזקתכם במה הייתם אוכלין בגולה כו' משמע שמכה אכילה היה מתירו אין לחוש בכך ולהווא לישנא דקאמר בתרומה דרבנן אכול דדאורייתא לא אכול מה שלא העלם מנשיאות כפים לתרומה דאורייתא היינו משום דריע חוקייהו: **נאמן** דִּהאבידו בתרומה. הקשה ריב"ס דתנן דפרק עשרה יוסחין (קדושין דף עט: ושם) מי שילא הוּא ואשתו למדינת הים וכשחזר הביא עמו בנים ומתה אשתו נריך להביא ראיה על בניו ואינו נאמן להאכילם בתרומה כדמוכח התם בגמ' דתניא התם הביא ראיה על הגדולים א"צ ראיה על הקטנים ואמר רשב"ל עלה לא שנו אלא בקדשי הגזול אצל ליוחסין לא והיכי קאמר רבי הכא דאב נאמן להאכילו בתרומה ומירץ דרבי תנא הוּא ופליג ור"ת אומר דההיא דקדושין אחיא כר' יהודה דאמר אין מעלין לכהנה ע"פ עד אחד וקדשי הגזול דהתם היינו לכל דבר קדושה כגון תרומה ונשיאות כפים ויוחסין והא דקאמר התם^א אצל ליוחסין לא היינו יוסחין לקורבה כגון לסקול ולשרוף על ידו כדמסקי התם ר' יוחנן אמר אף ליוחסין ואזל ר' יוחנן לטעמיה דאמר סוקלין על החזקות^א [וא"י הכא בנאשתו עמו דאין נריך להביא ראיה כדאמר התם]: **שְׁבִידוֹ דִּהאבידו בתרומה.** יי תימה איך נאמין אותו על תרומה בזהאי מגו הא אין צידו להאכילו אחר מיתה וא"כ אין זה מגו כמו שמצינו ביש גוחלין (ב"ב קסו:): גבי צבור ובפרק בתרא דקדושין (דף עח: עה:): דתניא יכירי יכירנו לאחרים מכאן אמר רבי יהודה נאמן אדם לומר זה בני צבור כו' למאי הלכתא אי לתת לו פי שנים אילו בעי למיתב ליה מתנה מי לא יהיב ליה לא כריכא בנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס אלמא אי לאו קרא לא הוה נאמן לפי שאין צידו וי"ל דלא דמי דהכא כיון דנאמן להאכילו בחייו משום דבידו סבירא הוּא דנאמן אפילו לאחר מיתה: במסיח

מסורת הש"ס

^[א] (מסות ה:): ^[ב] [פירושו תמלא ברכ"י סנהדרין לו. ד"ה עבא וכו' אביו של ר"י וכו' על שם יפיון, ^[ג] [מגילה כב:], ^[ד] [עי' גיטין נע: וי"ע], ^[ה] [ולפ"ו גרסין לעיל שפיר כי מסקינן מתרומה ליוחסין הנ"ת בתרומה דאורייתא כו' ומ"מ אינו סותר ראיתו דהשתא נמי יכול לומר דאי לא מימא הכי היכי היו פרסי ידיהו הא אמו לאסוקינהו לתרומה דאורייתא ועוד דהשתא להאי פירושא פשיטא ליה לתלמודא דאין מעלין מתרומה דרבנן דמ"ל אפי"ו לדאורייתא וכ"ש ליוחסין לצב"א ע"כ אינו רצוה ואין חזון מדבריו דמעיקרא לא הביא ראיה מתרומה אלא משום דאכיל מדאורייתא. ^[ו] [מ"ן, ו] דליכא למימר ליוחסין להשיאו אשה דהא לרבי יהודה במקום שנאמן להאכילו תרומה נאמן גם להשיאו אשה דמעלין מתרומה ליוחסין. מ"ן, ^[ז] [ונחין היצב מוס' קדושין פ. ד"ה לא שטן, ח] [ועוד קשה לר"י דאין זה מינו טוב שאם יוליכט בגורן ויטן לו תלקו הכי יפסיד והשתא דקאמר שהוא כהן שטל כל אחד תלקו ואין לפרש שבדיו להאכילו בתרומה בשעה שהעיד שהיה יכול לומר אינו בני וכהן הוּא דא"כ להשיאו אשה נמי מימא הכי. בתוס' לא מירך והמירון שבפנים מלאמין. מ"י,

→

מוסף רש"י

הדר חזויה לר"א בירשות. החזיר ריש לקיש את פניו ונסתכל צב"א בפנים וזעפות, שהצין ריש לקיש שמעמ ר"א דבר זה מפי רבי יוחנן, וכשלאמרה לו לא אמרה בשמו (מכות ה:). דבר נפחא. ר' יוחנן דמקרי צר נפחא בכולא הש"ס, כמו (צ"מ פה:): מאן עייל צר נפחא, נראה למורי דלבוש של ר' יוחנן הוי נפחא, ולהכי מקרי צר נפחא, ואית דמפרשי צר נפחא על שם צופי (סנהדרין צו:).